

Els peixos i els ocells

Que hi hagi dues classes —donant al mot *classe* el seu valor científic— d'animals vertebrats que reben els noms de *peixos* i *ocells* ja constitueix avui un fet sorprenent, car es tracta de dos mots autènticament populars, hereditaris, que pertanyen al fons patrimonial de l'idioma. D'entre els cinquanta-vuit noms de classes d'animals indicats per la Enciclopèdia Catalana en el gran quadre de la classificació zoològica inscrit a l'article «animals» només un altre, *sponges*, comparteix amb *peixos* i *ocells* aquest origen netament popular. Tots els altres són noms de formació culta, inventats pels científics.

Limitant-nos als animals vertebrats, que són, és clar, els més coneguts, observem que en lloc de les cinc classes tradicionalment admeses —peixos, amfibis, rèptils, ocells i mamífers— el quadre sinòptic de la Gran Enciclopèdia a què ens hem referit n'inclou ja sis: la sisena és la classe dels ciclòstoms, nom que suposem que déu ésser desconegut per qualsevol no especialista. Podem, és, clar, recórrer a la mateixa Enciclopèdia, la qual ens informa que la classe dels ciclòstoms comprèn diverses formes fòssils i que actualment són representats per les llampres (les quals, per tant, científicament, ja no són considerades peixos) i les mixines. Deixant de banda, però, aquests nouvinguts a la relació de classes d'animals vertebrats, ens cal posar en relleu que malgrat que els mots *amfibi*, *rèptil* i *mamífer* avui ja han esdevingut usuals i coneguts per qualsevol persona mitjanament culta, no són sinó termes científics, el llenguatge popular no havent subministrat per al concepte que des-

ignen cap terme que la ciència hagués cregut digne de prendre en consideració.

Es molt possible que, si ara fos a fer, els científics haurien fins i tot desdenyat els noms populars *peixos* i *ocells* per a la designació de dues classes d'animals vertebrats i també se'ls haurien inventat: aquesta és la tendència actual del llenguatge científic. Cal recordar, d'altra banda, que aquests dos noms no tenen exactament el mateix valor en el llenguatge popular i en el llenguatge científic, el qual, aquest darrer, en apropiant-se'ls, en va haver de determinar, com és lògic, el significat amb tota precisió, cosa que ens permet de dir, en termes científics, que el dofí no és cap peix i que el gall és un ocell, al marge de la denominació genèrica popular que puguin rebre aquests animals, la qual resta, naturalment, vàlida. La ciència, amb el seu progrés continu, afinant els conceptes cada vegada més i introduint-hi nous matisos, necessita incorporar incessantment al seu llenguatge tot de termes nous, que el llenguatge popular, certament, no li pot subministrar i que li cal, per consegüent, inventar, amb què es crea una terminologia cada cop més complicada, abstrusa i innaccessible. Basta donar un cop d'ull al quadre sinòptic de l'Enciclopèdia a què hem fet referència, en què a penes si una dotzena de mots ens són coneguts o familiars. Per això hem dit que ja hem de considerar sorprenent que, en peu d'igualtat amb noms com, per exemple, *tallacis*, *foronidis* i *poliquets*, tinguem la sort de trobar encara noms tan usuals com *peixos* i *ocells*.

Albert Jané